



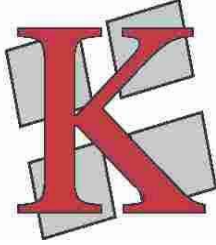
23. novembar 2012.

## **OBAVEŠTENJE**

Komora zdravstvenih ustanova Srbije obaveštava da je u toku javna rasprava o nacrtima Zakona o zaštiti prava pacijenata i Zakona o zaštiti osoba sa mentalnim smetnjama. Primedbe i sugestije Komori treba dostaviti elektronski do 27. novembra 2012.

**NAPOMENA:** Opširnije o javnoj raspravi možete videti u pismu Komore zdravstvenih ustanova Srbije, koje se nalazi u prilogu, uz nacрте ova dva zakona.

ZC Valjevo



КОМОРА ЗДРАВСТВЕНИХ  
УСТАНОВА СРБИЈЕ  
БЕОГРАД, Хајдук Вељков венац 4-6  
Тел.: 3622-523, 3622-524  
Број: 841/12  
Датум: 15.11.2012. године

## ЧЛАНОВИМА УПРАВНОГ ОДБОРА КОМОРЕ

Предмет: јавна расправа поводом

- Нацрта Закона о заштити права пацијената
- Нацрта Закона о заштити особа са менталним сметњама

Поштовани,

У току је јавна расправа о Нацртима Закона о заштити права пацијената и Закона о заштити особа са менталним сметњама.

Молимо вас да Ваше примедбе и сугестије доставите електронски до 27.11.2012. године, како би Управни одбор, након седница комисија и Управног одбора, исте доставио Министарству здравља.

Прилози: Нацрти Закона

ПРЕДСЕДНИК УПРАВНОГ ОДБОРА  
проф. др Георгиос Константиnidис

## **ЗАКОН О ЗАШТИТИ ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА**

### **I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ**

#### **Члан 1.**

Овим законом уређују се права пацијената приликом коришћења здравствене заштите, начин остваривања и начин заштите тих права, као и друга питања у вези са правима, обавезама и одговорностима пацијената.

#### **Члан 2.**

Пацијентом у смислу овог закона, сматра се свака особа, болесна или здрава, која затражи или којој се пружа здравствена услуга ради очувања и унапређења здравља, спречавања, сузбијања и раног откривања болести, повреда и других поремећаја здравља и благовременог и ефикасног лечења и рехабилитације.

#### **Члан 3.**

Сваком пацијенту се гарантује једнако право на квалитетну и континуирану здравствену заштиту у складу са његовим здравственим стањем, општеприхваћеним стручним стандардима и етичким начелима, у најбољем интересу пацијента и уз поштовање његових личних ставова.

Остваривање права из става 1. овог члана заснива се на партнерском односу пацијента као примаоца здравствених услуга и здравственог радника, односно здравственог сарадника као даваоца здравствених услуга.

Партнерски однос из става 2. овог члана подразумева међусобно поверење и поштовање између пацијента и здравственог радника, односно здравственог сарадника на свим нивоима здравствене заштите, као и правима и обавезама партнера у овом односу.

#### **Члан 4**

Овај закон примењује се и на стране држављане који остварују здравствену заштиту у Републици Србији, у складу са законом и закљученим међународним споразумима.

#### **Члан 5.**

Овај закон примењује се на здравствене установе, друге облике здравствене службе (у даљем тексту: приватна пракса), друга правна лица за која је посебним законом предвиђено да обављају и одређене послове из здравствене делатности и здравственог осигурања као и на здравствене раднике и здравствене сараднике.

## **II. ЉУДСКА ПРАВА И ВРЕДНОСТИ У ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ И ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА**

### ***1) Људска права и вредности у здравственој заштити***

#### **Члан 6.**

Сваки грађанин има право да здравствену заштиту остварује уз поштовање највишег могућег стандарда људских права и вредности, односно има право на физички и психички интегритет и на безбедност његове личности, као и на уважавање његових моралних, културних, религијских и филозофских убеђења.

Свако дете до навршених 18 година живота има право на највиши могући стандард здравља и здравствене заштите.

### ***2) Права пацијената***

#### ***Право на доступност здравствене заштите***

#### **Члан 7.**

Сваки пацијент има право на доступну здравствену заштиту у складу са здравственим стањем, а у границама материјалних могућности система здравствене заштите.

У поступку остваривања здравствене заштите пацијент има право на једнак приступ здравственој служби, без дискриминације, у односу на финансијске могућности, место становања, врсту обољења или време приступа здравственој служби.

#### ***Право на информације***

#### **Члан 8.**

Сваки пацијент има право на све врсте информација о стању здравља, здравственој служби и начину како је користи, као и на све информације које су на основу научних истраживања и технолошких иновација доступне.

#### ***Право на обавештење***

#### **Члан 9.**

Сваки пацијент има право да од надлежног здравственог радника благовремено добије обавештење које му је потребно како би донео одлуку да пристане или не пристане на предложену медицинску меру.

Обавештење треба да обухвати:

- 1) дијагнозу и прогнозу болести;

2) кратак опис, циљ и корист од предложене медицинске мере, време трајања и могуће последице предузимања односно не предузимања предложене медицинске мере;

3) врсту и вероватноћу могућих ризика, болне и друге споредне или трајне последице;

4) алтернативне методе лечења;

5) могуће промене пацијентовог стања после предузимања предложене медицинске мере, као и могуће нужне промене у начину живота пацијената;

6) дејство лекова и могуће споредне последице тог дејства.

Обавештење из ст. 1. и 2. овог члана надлежни здравствени радник дужан је дати пацијенту и без тражења.

Обавештење даје надлежни здравствени радник усмено и на начин који је разумљив пацијенту, водећи рачуна о његовој старости, образовању и емоционалном стању. Ако пацијент не познаје језик који је у службеној употреби на територији здравствене установе, мора му се обезбедити преводилац у складу са прописима о службеној употреби језика и писма, а ако је пацијент глувонем, мора му се обезбедити тумач.

Сваки пацијент се може одрећи свог права на обавештење, осим обавештења о томе да је предложена медицинска мера потребна и да није без знатног ризика, односно да је ризично њено не предузимање.

Надлежни здравствени радник може, изузетно, прећутати дијагнозу, ток предложене медицинске мере и њене ризике, или обавештење о томе умањити, ако постоји озбиљна опасност да ће обавештењем знатно нашкодити здрављу пацијента. У том случају обавештење се може дати члану породице пацијента.

Сваки пацијент има право на обавештење и увид у трошкове лечења.

У медицинску документацију надлежни здравствени радник уноси податак да је пацијенту, члану породице, односно законском заступнику дао обавештење о подацима из ст. 1. и 2. овог члана.

### ***Право на слободан избор***

#### **Члан 10.**

Сваки пацијент има право на слободан избор доктора медицине, односно доктора стоматологије и здравствене установе, односно слободан избор различитих медицинских процедура, у складу са законом којим се уређује област здравствене заштите и законом којим се уређује област здравственог осигурања.

### ***Право на приватност и поверљивост***

#### Члан 11.

Сваки пацијент има право на поверљивост свих личних информација које је саопштио надлежном здравственом раднику односно здравственом сараднику, укључујући и оне које се односе на његово стање здравља и потенцијалне дијагностичке и терапијске процедуре, као и право на заштиту своје приватности током спровођења дијагностичких испитивања, посете специјалисти и лечења у целини.

Забрањено је да надлежни здравствени радник, односно здравствени сарадник, саопшти другим лицима личне податке о пацијенту из става 1. овог члана.

Прегледу пацијента и предузимању медицинских мера над њим могу присуствовати само здравствени радници односно здравствени сарадници, у складу са законом.

Пацијент може дати сагласност и за присутност других лица приликом прегледа и предузимања медицинских мера над њим.

На изричит захтев пацијента, прегледу који обавља надлежни доктор медицине односно доктор стоматологије, не могу присуствовати други здравствени радници односно здравствени сарадници.

### ***Право на самоодлучивање и пристанак***

#### Члан 12.

Сваки пацијент има право да слободно одлучује о свему што се тиче његовог живота и здравља, осим у случајевима када то директно угрожава живот и здравље других лица.

Без пристанка пацијента не сме се, по правилу, над њим предузети никаква медицинска мера.

Медицинска мера противно вољи пацијента, односно законског заступника малолетног, односно пословно неспособног пацијента, може се предузети само у изузетним случајевима који су утврђени законом и који су у складу са лекарском етиком.

#### Члан 13.

Сваки пацијент може дати пристанак на предложеној медицинској мери изричито (усмено или писмено), односно прећутно (ако се није изричито противио).

Пристанак коме није претходило потребно обавештење у складу са чланом 8. овог закона не обавезује, а надлежни здравствени радник који предузима медицинску меру у том случају сноси ризик за штетне последице.

Пристанак на предложену медицинску меру пацијент може опозвати (усмено или писмено) све док не започне њено извођење, као и за време трајања лечења, под условима прописаним овим законом.

Пацијент има право да одреди лице које ће у његово име дати пристанак, односно које ће бити обавештено о предузимању медицинских мера, у случају да пацијент постане неспособан да донесе одлуку о пристанку.

#### Члан 14.

Сваки пацијент има право да предложену медицинску меру одбије, чак и у случају када се њоме спасава или одржава његов живот.

Надлежни здравствени радник дужан је да пацијенту укаже на последице његове одлуке о одбијању предложене медицинске мере, и да о томе од пацијента затражи писмену изјаву која се мора чувати у медицинској документацији, а ако пацијент одбије давање писмене изјаве, о томе ће сачинити службена белешка.

У медицинску документацију надлежни здравствени радник уписује податак о пристанку пацијента, односно његовог законског заступника на предложену медицинску меру, као и о одбијању те мере.

#### Члан 15.

Над пацијентом који је без свести, или из других разлога није у стању да саопшти свој пристанак, хитна медицинска мера може се предузети и без његове сагласности.

Ако је пацијент без свести, или из других разлога није у стању да саопшти свој пристанак, медицинске мере над њим у здравственој установи могу се предузети на основу конзилијарног налаза.

Ако законски заступник малолетног, односно пословно неспособног пацијента није доступан, хитна медицинска мера се може предузети без његове сагласности.

Ако се током инвазивног оперативног захвата појави потреба за проширењем оперативног захвата који се није могао претпоставити, проширени оперативни захват се може обавити само ако је неодложно потребан и витално индикован на основу мишљења здравствених радника који учествују у том оперативном захвату.

## Члан 16.

Ако је пацијент малолетан или је лишен пословне способности, медицинска мера над њим може се предузети уз обавештење и пристанак његовог законског заступника.

Надлежни здравствени радник који сматра да законски заступник пацијента не поступа у најбољем интересу детета, или лица лишеног пословне способности, дужан је да о томе одмах обавести надлежни орган старатељства.

Дете које је навршило 15. година живота и које је способно за расуђивање, може само дати пристанак на предложену медицинску меру.

Надлежни здравствени радник односно здравствени сарадник дужан је да омогући да малолетни, односно пословно неспособан пацијент и сам буде укључен у доношење одлуке о пристанку на предложену медицинску меру, у складу са његовом зрелашћу и способношћу за расуђивање.

***Право на увид у медицинску документацију***

## Члан 17.

Сваки пацијент има право увида у своју медицинску документацију.

У случају када је пацијент новорођенче или малолетно лице, односно пословно неспособно лице, право увида у медицинску документацију има законски заступник.

Надлежни здравствени радник дужан је да уредно води медицинску документацију, у складу са законом, и да евидентира све медицинске мере које су предузете над пацијентом, а посебно анамнезу, дијагнозу, дијагностичке мере, терапију и резултат терапије, као и савете дате пацијенту.

Чланови породице пацијента имају, изузетно, право увида у медицинску документацију свог члана породице, ако су ти подаци од значаја за њихово лечење.

Дете које је навршило 15. година живота и које је способно за расуђивање, има право да на свој писмени захтев изврши увид у своју у медицинску документацију.



***Право на поверљивост података  
о здравственом стању пацијента***

**Члан 18.**

Подаци о здравственом стању, односно подаци из медицинске документације спадају у податке о личности и представљају нарочито осетљиве податке о личности пацијента, у складу са законом.

Податке из става 1. овог члана дужни су да чувају сви здравствени радници односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена у здравственим установама, приватној пракси, у другом правном лицу које обавља здравствену делатност у складу са законом, односно у организацији обавезног здравственог осигурања, као и правном лицу које обавља послове добровољног здравственог осигурања, код којих је пацијент здравствено осигуран, а којима су ти подаци доступни и потребни ради остваривања законом утврђених надлежности.

Нарочито осетљивим подацима о личности пацијента сматрају се и подаци о људским супстанцама на основу којих се може утврдити идентитет лица од кога оне потичу.

Лица из става 2. овог члана, као и друга лица која неовлашћено, односно без пристанка пацијента или законског заступника, располажу подацима из медицинске документације у супротности са овим чланом, и неовлашћено износе у јавност те податке, одговорни су за одавање нарочито осетљивих података, у складу са законом.

**Члан 19.**

Дужност чувања података из члана 18. став 1. овог закона надлежни здравствени радници односно здравствени сарадници, као и друга лица запослена код послодаваца из члана 18. став 2. овог закона, могу бити ослобођени само на основу писменог или другог јасног и недвосмислено изреченог пристанка пацијента, односно законског заступника, или на основу одлуке суда.

Ако је пацијент односно законски заступник писменом изјавом или овлашћењем овереним код надлежног органа, а које се чува у медицинској документацији, дао пристанак на саопштавање података о здравственом стању, надлежни здравствени радник може саопштити податке о здравственом стању пацијента.

Изузетно од става 2. овог члана, надлежни здравствени радник може саопштити податке о здравственом стању пацијента пунолетном члану породице и у случају када пацијент није дао пристанак на саопштавање података о свом здравственом стању, али је саопштавање тих података неопходно ради избегавања здравственог ризика за члана породице.

## Члан 20.

Пацијент, односно његов законски заступник на основу овлашћења овереног код надлежног органа, има право на копију медицинске документације, о сопственом трошку, осим у случају из члана 9. став 6. овог закона.

Изводи, односно копије медицинске документације за умрлог члана породице могу се дати пунолетним члановима уже породице односно законском заступнику на њихов захтев, ради остваривања законом утврђених права.

Подаци из медицинске документације, односно изводи тих података, као и копије медицинске документације, могу се дати органу старатељства, организацији обавезног здравственог осигурања и правним лицима која обављају делатност добровољног здравственог осигурања за обављање послова утврђених законом, као и другим правним лицима ако је то прописано законом.

На захтев надлежних правосудних органа могу се дати подаци, односно изводи тих података, као и копије медицинске документације пацијента, а изузетно, може се дати и целокупна медицинска документација на увид.

Подаци из медицинске документације пацијента, односно из здравствене евиденције која се води у складу са законом, могу се достављати органу надлежном за послове статистике, као и здравственим установама, које обављају послове јавног здравља, у складу са законом.

Подаци из ст. 3-5. овог члана достављају се као нарочито осетљиви подаци о личности, у складу са законом.

## Члан 21.

Дете које је навршило 15. година живота и које је способно за расуђивање има право на поверљивост података који се налазе у његовој медицинској документацији.

Изузетно од става 1. овог члана, надлежни здравствени радник и поред захтева детета да се информације о његовом здравственом стању не саопште његовом законском заступнику, дужан је да у случају озбиљне опасности по живот и здравље детета, исте саопшти законском заступнику.

## *Право пацијента над којим се врши медицинско истраживање*

### Члан 22.

Медицинско истраживање може се предузимати само над пунолетним пословно способним пацијентом, и само уз његов пристанак.

Сваки пацијент пристанак мора дати у писменом облику, након што је довољно обавештен о смислу, циљу, поступцима, очекиваним резултатима, могућим ризицима, као и о непријатним пратећим околностима истраживања.

Сваки пацијент мора бити посебно упозорен да је слободан да учешће у истраживању одбије и да дати пристанак у свако време опозове.

Изузетно, медицинско истраживање може се предузети и над малолетним лицем, али само ради његове непосредне користи и уз писмени пристанак његовог законског заступника, који је претходно обавештен у смислу става 2. овог члана.

Надлежни здравствени радник који врши медицинско истраживање, дужан је да води рачуна о томе да заштита живота и здравља пацијента увек има предност у односу на интерес друштва и науке.

Сваки пацијент, који због медицинског истраживања претрпи штету на свом телу или здрављу, има право на накнаду штете у складу са законом, без обзира на кривицу.

Здравствена установа је дужна да, пре почетка медицинског истраживања, осигура пацијента који је подвргнут медицинском истраживању, за случај настанка штете по здравље тог лица која је изазвана медицинским истраживањем, у складу са законом. Здравствена установа је дужна да закључи уговор са пацијентом којим се одређује износ неопходних трошкова који припадају пацијенту који учествује у медицинском истраживању.

Сваки пацијент има право да учествује у клиничком испитивању лекова и медицинских средстава, у складу са законом којим се уређује област лекова и медицинских средстава.

Етички одбор здравствене установе, пре почетка медицинског истраживања, доноси одлуку о предузимању медицинског истраживања над пацијентима у здравственој установи.

Забрањено је предузимање медицинског истраживања у приватној пракси.

***Право пацијента да на сопствену одговорност напусти  
стационарну здравствену установу***

Члан 23.

Сваки пацијент има право да на сопствену одговорност напусти стационарну здравствену установу, осим у случајевима прописаним посебним законом, и у случајевима када би то штетило његовом здрављу или здрављу других особа.

О намери напуштања стационарне здравствене установе из става 1. овог члана пацијент мора дати писмену изјаву која се чува у медицинској документацији пацијента.

Податак о напуштању стационарне здравствене установе без најаве, надлежни здравствени радник обавезан је да упише у медицинску документацију пацијента.

Ако је пацијент малолетан односно неспособан за расуђивање, надлежан здравствени радник обавезан је да о самовољном напуштању стационарне здравствене установе обавести његовог законског заступника.

***Право на превентивне мере***

Члан 24.

Сваки пацијент има право на одговарајуће здравствене услуге ради спречавања болести.

Здравствена установа има обавезу спровођења превентивних мера, односно превенције у спречавању настанка болести и повреда, подизањем свести људи и обезбеђивањем здравствених услуга у одговарајућим интервалима за групације становништва које су изложене повећаном ризику оболевања, у складу са законом.

***Право на квалитет пружања здравствене услуге***

Члан 25.

Сваки пацијент има право на доступност квалитетним здравственим услугама, које су му потребне зависно од његовог здравственог стања и које се пружају у складу са утрђеним стандардима струке.

Право на квалитет здравствене услуге подразумева да здравствена установа обезбеди задовољавајући ниво пружања здравствених услуга и хуманог односа према пацијенту.

### ***Право на сигурност пацијента***

#### **Члан 26.**

Здравствена установа је обавезна да у пружању здравствене услуге, пацијенту обезбеди сигурност у складу са савременим достигнућима здравствене струке и науке, а у циљу постизања најповољнијег исхода и смањења ризика за настанак нежељених последица по здравље пацијента.

Здравствена установа мора континуирано пратити факторе ризика и предузимати мере за њихово смањење, у складу са прописима којима се уређује област квалитета у здравственој заштити.

Сваки пацијент има право да буде поштеђен повреда прузрокованим лошим функционисањем здравствених служби, погрешном медицинском праксом и грешкама и право приступа здравственим услугама и третманима који задовољавају високе сигурносне стандарде.

### ***Право на олакшавање патњи и бола***

#### **Члан 27.**

Сваки пацијент има право на највиши ниво олакшавања патње и бола сагласно опште прихваћеним стручним стандардима и етичким принципима, што подразумева терапију бола и хуману палијативну негу у последњем стадијуму живота.

Право из става 1. овог члана не подразумева еутаназију.

### ***Право на поштовање пацијентовог времена***

#### **Члан 28.**

Сваки пацијент има право на заказивање прегледа, дијагностичких процедура, као и других медицинских мера и поступака ради очувања и унапређења свог здравственог стања.

### ***Право на приговор***

#### **Члан 29.**

Сваки пацијент, који сматра да му је ускраћено право на здравствену заштиту, или да му је поступком здравственог радника односно здравственог сарадника у здравственој установи ускраћено неко од права из области здравствене заштите, може поднети приговор здравственом раднику који руководи процесом рада, директору здравствене установе, Управном одбору или заштитнику права пацијената.

Сваки пацијент има право на подношење приговора и у поступку остваривања права из здравственог осигурања, посебно овлашћеном лицу организације обавезног здравственог осигурања у складу са прописима којима се уређује здравствено осигурање.

### ***Право на накнаду штете***

#### **Члан 30.**

Сваки пацијент који због стручне грешке здравственог радника односно здравственог сарадника, у остваривању здравствене заштите претрпи штету на свом телу, или се стручном грешком проузрокује погоршање његовог здравственог стања, има право на накнаду штете према општим правилима о одговорности за штету.

Право на накнаду штете не може се унапред искључити или ограничити.

### **III. ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ПАЦИЈЕНАТА**

#### **Члан 31.**

У поступку остваривања здравствене заштите у здравственим установама и приватној пракси обавезе и одговорности пацијената, у смислу овог закона, односе се на одговорност за лично здравље, према другим корисницима здравствених услуга, здравственим радницима односно здравственим сарадницима, другим запосленима у здравственој установи и приватној пракси, као и широј друштвеној заједници.

У остваривању здравствене заштите у здравственој установи, пацијент је дужан да се придржава општих аката здравствене установе о условима боравка и понашања у њој.

На обавезе и одговорности пацијента из овог члана, сходно се примењују прописи којим се уређују облигациони односи.

### ***Одговорност пацијента за лично здравље***

#### **Члан 32.**

Сваки пацијент је дужан да при остваривању здравствене заштите у здравственој установи:

- 1) активно учествује у заштити, очувању и унапређењу свог здравља;
- 2) у потпуности и истинито информише надлежног здравственог радника односно здравственог сарадника о свом здравственом стању;
- 3) придржава се упутстава и предузима мере прописане од стране надлежног здравственог радника односно здравственог сарадника.

Ако се пацијент не придржава обавеза из члана 31. став 1. овог закона и става 1. овог члана, надлежни здравствени радник односно здравствени сарадник, после претходног упозорења, може отказати пружање даље здравствене заштите пацијенту, изузев хитне медицинске помоћи, о чему је дужан да обавести директора здравствене установе, као и да у медицинску документацију пацијента унесе разлоге за одбијање пружања здравствене заштите.

***Одговорност пацијента према другим корисницима здравствених услуга***

**Члан 33.**

Сваки пацијент је дужан да поштује права других пацијената, утврђена овим законом, који остварују здравствену заштиту у здравственој установи и приватној пракси .

***Одговорност пацијената према здравственим радницима,  
здравственим сарадницима и другим лицима  
која пружају и обезбеђују здравствене услуге***

**Члан 34.**

Сваки пацијент је обавезан да се према здравственом раднику односно здравственом сараднику, у поступку остваривања здравствене заштите, односи са поштовањем, уважавањем његове личности и достојанства, професионалног и физичког интегритета, као и поштовање његовог времена.

Забрањено је ометање здравствених радника односно здравствених сарадника приликом пружања здравствене заштите.

У случају из става 1. овог члана, здравствени радник односно здравствени сарадник упозориће пацијента да таквим поступањем подлеже одговорности, у складу са законом.

**Члан 35.**

У случају кршења одредби чл. 33. и 34. овог закона, здравствена установа нема право да пацијенту ускрати даље лечење.

**Члан 36.**

Сваки пацијент је обавезан да благовремено информисе надлежну здравствену установу о отказивању термина за заказане прегледе и медицинске поступке, као и о промени адресе и телефонског броја.

#### **IV. ЗАШТИТА ПРАВА ПАЦИЈЕНАТА**

##### ***Заштитник права пацијената***

###### **Члан 37.**

Заштита права пацијената обезбеђује се организовањем заштитника права пацијената и сталног радног тела у јединици локалне самоуправе – Савета за здравље, који ће обављати послове у области здравља.

Послове заштитника права пацијената обавља лице које има завршен правни факултет.

Заштитник права пацијената може обављати послове за више јединица локалне самоуправе, односно више здравствених установа на територији јединице локалне самоуправе.

Одлуку о организовању, финансирању, начину и условима рада заштитника права пацијената из става 3. овог члана, у складу са потребама пацијената и капацитетима здравствене службе, доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

У циљу ефикасног рада заштитника права пацијената, здравствена установа је дужна да му омогући увид у медицинску документацију пацијента која је у вези са наводима изнетим у приговору.

###### **Члан 38.**

Пацијент односно његов законски заступник приговор може поднети заштитнику права пацијената писмено, или усмено на записник.

По приговору из става 1. овог члана, заштитник права пацијената, одмах а најкасније у року од пет радних дана од дана подношења приговора, утврђује све битне околности и чињенице у вези са наводима изнетим у приговору.

О свом налазу одмах, а најкасније у року од три радна дана, заштитник права пацијената обавештава подносиоца приговора, руководиоца организационе јединице и директора здравствене установе.

Подносилац приговора који је незадовољан налазом заштитника права пацијената, може се, у складу са законом, обратити здравственој инспекцији, односно надлежном органу организације здравственог осигурања код које је пацијент здравствено осигуран или Савету за здравље.

Заштитник права пацијената подноси месечни извештај о поднетим приговорима директору здравствене установе у циљу његовог информисања и предузимања одређених мера у оквиру његове надлежности.



Заштитник права пацијената доставља тромесечни, шестомесечни и годишњи извештај Управном одбору здравствене установе и Савету за здравље.

### *Савет за здравље*

#### Члан 39.

Савет за здравље, образован у јединици локалне самоуправе, у складу са законом којим се уређују јединице локалне самоуправе, статутом односно одлуком јединице локалне самоуправе, обављаће и послове из области заштите права пацијената.

Савет за здравље обавља следеће послове:

- разматра приговоре о повреди појединачних права пацијената и на основу достављених и прикупљених доказа и утврђених чињеница оцењује да ли је дошло до повреде права;
- о свом налазу Савет за здравље обавештава подносиоца приговора и директора здравствене установе на коју се односи приговор;
- прати повреде појединачних права пацијената на подручју јединице локалне самоуправе и предлаже мере за заштиту и промоцију права пацијената;
- у случајевима повреде права пацијената које могу витално угрозити пацијента, без одлагања обавештава министарство надлежно за послове здравља;
- подноси годишњи извештај о свом раду и предузетим мерама за заштиту права пацијената надлежном органу јединице локалне самоуправе и министарству надлежном за послове здравља.

#### Члан 40.

Савет за здравље доноси пословник о свом раду којим се ближе уређује организација и начин рада.

Савет за здравље може обављати послове за више јединица локалне самоуправе.

#### Члан 41.

Просторне, административно-техничке услове и финансијска средства за рад Савета за здравље, обезбеђује јединица локалне самоуправе.

## Члан 42.

Заштитник права пацијената и чланови Савета за здравље у свом раду обавезни су да поступају у складу са прописима којима се уређује област заштите података о личности.

**V. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ*****Прекршаји***

## Члан 43.

Новчаном казном од 300.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај здравствена установа, односно друго правно лице које обавља здравствену делатност у складу са овим законом ако:

- 1) пацијенту не обезбеди преводиоца, односно тумача, у складу са овим законом (члан 8 . став 4. и члана 9 . став 4.);
- 2) пацијенту не омогући остваривање права на слободан избор доктора медицине, односно доктора стоматологије ( члан 10 .);
- 3) без пристанка пацијента, односно противно његовој вољи или без пристанка законског заступника малолетног, односно пословно неспособног пацијента, над пацијентом буду предузете медицинске мере супротно одредбама овог закона (члан 12 . ст. 2. и 3. и члан 16 . став 1.);
- 4) пацијенту не омогући увид у своју медицинску документацију ( члан 17 . став 1.);
- 5) законском заступнику не омогући увид у медицинску документацију када је пацијент новорођенче или малолетно лице, односно пословно неспособно лице (члан 17 . став 2.);
- 6) детету које је навршило 15. годину живота и које је способно за расуђивање, не да на увид његову медицинску документацију, као и ако наруши поверљивост података које се налазе у медицинској документацији ( члан 17 . став 5.);
- 7) ако прекрши обавезу чувања нарочито осетљивих података о личности пацијента, односно располаже или рукује подацима из медицинске документације пацијента супротно одредбама чл. 18-21 . овог закона;
- 8) пацијенту не омогући остваривање права из чл. 18-21 . овог закона;
- 9) пре почетка медицинског истраживања не осигура пацијента који је подвргнут медицинском истраживању код надлежне организације за осигурање или ако над пацијентом врши медицинско истраживање без претходне одлуке етичког одбора здравствене установе (члан 22. ст. 7 . и 9. ).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у здравственој установи новчаном казном од 30.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана тач. 1), 3), 4), 5), 6), 7) и 8) казниће се и здравствени радник предузетник новчаном казном од 100.000 до 500.000 динара.

#### Члан 44.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај здравствени радник предузетник ако поступа супротно одредбама члана 22. став 10. овог закона.

#### Члан 45.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај здравствени радник ако:

- 1) пацијенту ускрати право на информације у складу са овим законом (члан 8 . став 1.);
- 2) пацијенту не да обавештење, односно у медицинску документацију не унесе податак о обавештењу које је потребно да би пацијент донео одлуку о пристанку или непристанку на предложену медицинску меру или ако пацијенту односно законском заступнику онемогући увид у трошкове лечења (члан 9 .);
- 3) другим лицима саопшти нарочито осетљиве податке пацијента за које је сазнао, односно које му је пацијент у току пружања здравствене заштите саопштио (члан 11 . став 2.);
- 4) без пристанка пацијента, односно противно његовој вољи или без пристанка законског заступника малолетног, односно пословно неспособног пацијента, над пацијентом буду предузете медицинске мере супротно одредбама овог закона (члан 12 . ст. 2. и 3. и члан 16 . став 1.);
- 5) у медицинску документацију пацијента не упише податак о пристанку или одбијању пацијента односно законског заступника на предложену медицинску меру (члан 14 . став 3.);
- 6) пацијенту односно законском заступнику не омогући увид у своју медицинску документацију или ако не води медицинску документацију у складу са законом (члан 17 . ст. 1. и 3.);
- 7) законском заступнику не омогући увид у медицинску документацију када је пацијент новорођенче, малолетно лице, односно пословно неспособно лице (члан 17 . став 2.);
- 8) прекрши обавезу чувања нарочито осетљивих података о личности пацијента, односно располаже или рукује подацима из медицинске документације пацијента супротно одредбама чл. 18-21 . овог закона;
- 9) не упише у медицинску документацију службену белешку о самовољном напуштању здравствене установе, без најаве пацијента и ако о томе не обавести законског заступника малолетног, односно пословно неспособног лица (члан 23 . ст. 3. и 4.).

## Члан 46.

Новчаном казном од 20.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај заштитник права пацијената, ако не доставља месечни извештај директору здравствене установе, односно тромесечни, шестомесечни и годишњи извештај Савету за здравље (члан 38 . ст. 5. и 6.).

**VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

## Члан 47.

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове здравља.

## Члан 48.

Јединице локалне самоуправе организоваће рад и обезбедити услове за рад Заштитнику права пацијената и Савету за здравље у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

До истека рока из става 1. овог члана остају на снази одредбе члана 39. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС” бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10 и 57/11).

## Члан 49.

Ступањем на снагу овог закона, престају да важе одредбе Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС” бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10 и 57/11): чл. 25. до 40а, 42, 43, 256. став 1. тач. 1) до 6), у ставу 3. речи „тач. 2) до 6)”, члан 259. став 1. тач. 1) до 6) и члан 263.

## Члан 50.

Овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

## ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

### I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 10. Устава Републике Србије („Службени гласник РС” бр. 98/06) којим је прописано да Република Србије уређује и обезбеђује систем у области здравства.

### II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Права пацијената у Републици Србији уређена су низом прописа из области система здравствене заштите (Закон о здравственој заштити, Закон о здравственом осигурању, Закон о лековима и медицинским средствима, Закон о јавном здрављу, Закон о трансплатацији органа, Закон о трансплатацији ћелија и ткива, Закон о лечењу неплодности и поступцима биомедицински потпомогнутог оплођења и др).

Овим прописима надлежности у спровођењу права пацијената често се преклапају, због чега су запажени проблеми у њиховој ефикасној примени.

Разлози за доношење посебног Закона о заштити права, обавезама и одговорностима пацијената је потреба да се област права пацијената, начин остваривања и начин заштите тих права, као и обавезе и одговорности пацијената, уреде на потпунији и прецизнији начин.

Доношење Закона о правима, обавезама и одговорностима пацијената неопходно је и ради јасног дефинисања и уређења ове области, као и усаглашавања постојећих прописа који на директан или индиректан начин уређују област права пацијената.

Такође, разлози су садржани и у обавези Републике Србије да и у овој области правни систем уреди са преузетим међународним обавезама, као што су: Европска повеља о правима пацијената (2002. година), Конвенције о заштити људских права и достојанства људског бића у погледу примене биологије и медицине – Конвенција о људским правима и биомедицини („ Службени гласник РС-Међународни уговори”, број 12/10 – Конвенција Савета Европе која је ратификована 2010. године), Универзална декларација о биоетици и људским правима УНЕСКО (2005. године), Декларација о правима пацијената Светске медицинске асоцијације (1981. година, ревидирана 2005. године), Етички принципи за медицинска истраживања која укључују људске субјекте Светске медицинске асоцијације (1964. година, ревидирана 2008. године), Принципи права пацијената у Европи Светске здравствене организације (1994. године).

Овим законом по први пут је уређено право пацијента да на сопствену одговорност напусти стационарну здравствену установу, изричито је утврђено право пацијента на доступност квалитетним здравственим услугама у

зависности његовог здравственог стања и у складу са утврђеним медицинским стандардима. Тако је по први пут прописано право на сигурност пацијената и право на олакшавање патњи и бола. Изричито је прописана и обавеза пацијената да поштује права других пацијената који остварују право на здравствену заштиту у здравственој установи, као и одговорност пацијената према здравственим радницима, здравственим сарадницима и другим лицима у поступку остваривања права из здравствене заштите. На нов начин уређена је заштита права пацијената, и то организовањем заштитника права пацијената и Комисије за заштиту права пацијената у јединицама локалне самоуправе.

### **III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА**

У поглављу I – основне одредбе, прописано је да се овим законом уређују права пацијената приликом коришћења здравствене заштите, начин остваривања и начин заштите тих права, као и друга питања у вези са правима, обавезама и одговорностима пацијената.

У чл. 1-5. утврђено је да је пацијент свака особа, болесна или здрава, која затражи или којој се пружа здравствена услуга ради очувања и унапређења здравља, спречавања, сузбијања и раног откривања болести, повреда и других поремећаја здравља и благовременог и ефикасног лечења и рехабилитације. Сваком пацијенту се гарантује једнако право на квалитетну и континуирану здравствену заштиту, у складу са његовим здравственим стањем, општеприхваћеним стручним стандардима и етичким начелима, у најбољем интересу пацијента и уз поштовање његових личних ставова. Остваривање ових права заснива се на партнерском односу пацијента и здравственог радника, односно здравственог сарадниканика, на свим нивоима здравствене заштите, уз међусобно поверење и поштовање.

У поглављу II – људска права и вредности у здравственој заштити пацијената – утврђено је да сваки грађанин има право да здравствену заштиту остварује уз поштовање највишег могућег стандарда људских права и вредности, односно да има право на физички и психички интегритет и на безбедност његове личности, као и на уважавање његових моралних, културних, религијских и филозофских убеђења. Такође, предвиђено је да свако дете до навршених 18 година живота има право на највиши могући стандард здравља и здравствене заштите.

У чл. 7-30. Утврђена су права пацијената: право на доступност здравствене заштите, право на информације, право на обавештење, право на слободан избор, право на приватност и поверљивост, право на самоодлучивање и пристанак, право на увид у медицинску документацију, право на поверљивост података о здравственом стању пацијента, право пацијента над којим се врши медицинско истраживање, право пацијента да на сопствену одговорност напусти стационарну здравствену установу, право на превентивне мере, право на квалитет пружања здравствене услуге, право на сигурност пацијента, право на олакшавање патњи и бола, право на поштовање пацијентовог времена, право на приговор и право на накнаду штете.

У поглављу III – утврђене су обавезе и одговорности пацијената које се односе на одговорност за лично здравље, одговорност према другим корисницима здравствених услуга, здравственим радницима односно здравственим сарадницима, другим запосленима у здравственој установи и приватној пракси, као и широј друштвеној заједници.

У поглављу IV – у чл. 37-42. дефинисано је да се заштита права пацијената обезбеђује организовањем заштитника права пацијената и Савета за здравље у јединици локалне самоуправе. Предвиђено је да послове заштитника права пацијената обавља лице које има завршен правни факултет као и да може обављати послове за више јединица локалне самоуправе, односно више здравствених установа на територији јединице локалне самоуправе. Одлуку о организовању, финансирању, начину и условима рада заштитника права пацијената, у складу са потребама пацијената и капацитетима здравствене службе, доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе. Предвиђена је обавеза здравствене установе да, у циљу ефикаснијег рада заштитника права пацијената, омогући му увид у медицинску документацију пацијента која је у вези са наводима изнетим у приговору.

У члану 38. утврђен је начин и поступак подношења приговора заштитнику пацијентових права, поступак одлучивања по поднетом приговору као и обавезу заштитника права пацијената о редовном подношењу извештаја о свом раду.

У чл. 39-42. утврђен је састав и надлежност Савета за здравље као и обавеза Савета за здравље да је у свом раду дужан да поступа у складу са прописима којима се уређује област заштите података о личности.

У поглављу V – казнене одредбе, у чл. 43-45. прописане су новчане казне за здравствену установу, односно друго правно лице које обавља здравствену делатност, одговорно лице у здравственој установи, здравствени радник предузетник, здравствени радник и заштитник права пацијената.

У поглављу VI – прелазне и завршне одредбе, чл. 46-50. Утврђено је да надзор над спровођењем овог закона врши министарство надлежно за послове здравља, да ће јединице локалне самоуправе организовати рад и обезбедити услове за рад заштитнику права пацијената и Савету за здравље, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Предвиђено је да до истека рока наведеног рока остају на снази одредбе члана 39. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС” бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10 и 57/11). Предвиђено је да ступањем на снагу овог закона, престају да важе одредбе Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС” бр. 107/05, 72/09 – др. закон, 88/10, 99/10 и 57/11): чл. 25. до 40а, 42, 43 и 263 као и да овај Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

#### **IV. ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА НИЈЕ ПОТРЕБНО ОБЕЗБЕДИТИ ДОДАТНА СРЕДСТВА У БУЏЕТУ РЕПУБЛИКЕ**





НАЦРТ

# **ЗАКОН**

**О ЗАШТИТИ  
ОСОБА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЉАМА**

У Београду, 8. новембар 2012. године

# I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

## *Садржина*

### Члан 1.

Овим законом ближе се уређују основна начела, организовање и спровођење заштите менталног здравља, начин и поступак, организација и услови лечења и смештај без пристанка особе са менталним сметњам у стационарним и другим здравственим установама.

## *Значење израза у овом закону*

### Члан 2.

Основни појмови у овом закону имају следеће значење:

- 1) **особа са менталним сметњама** је недовољно ментално развијена особа, особа са поремећајима менталног здравља, односно особа оболела од болести зависности;
- 2) **психијатријска установа** је стационарна здравствена установа или организациони део стационарне здравствене установе у којој се обављају специјалистичко-консултативни прегледи и болничко лечење особа са менталним сметњама;
- 3) **психијатар** је доктор медицине са завршеном специјализацијом из психијатрије или неуропсихијатрије, односно дечје психијатрије;
- 4) **стучни тим** чине здравствени радници и здравствени сарадници који утврђују и спроводе индивидуални план лечења особа са менталним сметњама;
- 5) **пријем у психијатријску установу** је поступак од доласка или довођења особе са менталним сметњама у ту установу ради прегледа и лечења, до доношења одлуке о њеном задржавању или смештају у психијатријску установу;
- 6) **пристанак на смештај** је слободно изражена воља особе са менталним сметњама за примену одређене медицинске мере, која се заснива на одговарајућем познавању сврхе, природе, последица, користи и ризика од медицинске мере и других могућности лечења;
- 7) **добровољни смештај** је смештај особе са менталним сметњама у психијатријску установу, уз њен пристанак;

- 8) **задржавање без пристанка** је смештај особе са менталним сметњама у психијатријску установу од тренутка доношења одлуке психијатра о задржавању те особе без њеног пристанка, до одлуке суда о смештају без пристанка;
- 9) **смештај без пристанка** је смештај особе са менталним сметњама у психијатријску установу, без њеног пристанка, односно пристанка његовог законског заступника;
- 10) **члановима уже породице** сматрају се: супружник или ванбрачни супружник, деца, браћа, сестре, родитељи, усвојитељ, усвојеник, старатељ и друга лица која живе у заједничком породичном домаћинству са особом са менталним сметњама.

## **II. НАЧЕЛА**

### *Заштита менталног здравља*

#### Члан 3.

Заштита менталног здравља подразумева превенцију настанка менталних сметњи, унапређење менталног здравља, анализу и дијагнозу менталног стања особе, лечење и рехабилитацију због менталних сметњи, као и сумње на постојање менталних сметњи.

### *Забрана дискриминације*

#### Члан 4.

Заштита особе са менталним сметњама врши се без дискриминације по основу расе, пола, рођења, језика, држављанства, националне, односно етничке припадности, вероисповести, политичког или другог уверења, образовања, правног или социјалног статуса, имовног стања, узраста, неспособности или било којег другог личног својства.

Забрањена је дискриминација на основу менталних сметњи.

### *Заштита достојанства*

#### Члан 5.

Свака особа са менталним сметњама има право на хумани третман, уз пуно поштовање њеног достојанства.

Забрањено је злостављање или понижавајуће поступање према особи са менталним сметњама.

### **III. ПРАВА ОСОБА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА**

#### ***Унапређење менталног здравља***

##### **Члан 6.**

Особа са менталним сметњама има право на заштиту и унапређење менталног здравља кроз превенцију, негу, лечење и психосоцијалну рехабилитацију у одговарајућим здравственим и другим установама, опоравак и укључење у породичну, радну и друштвену средину, уз пуно уважавање избора особе са менталним сметњама, увек када је то могуће.

#### ***Забрана злоупотребе***

##### **Члан 7.**

Забрањено је свако злостављање, занемаривање, експлоатација и злоупотреба особе са менталним сметњама.

#### ***Право на једнаке услове лечења***

##### **Члан 8.**

Особа са менталним сметњама има право на једнаке услове лечења који су примерени њеним здравственим потребама, под истим условима као и други корисници здравствених услуга.

Особа са менталним сметњама има право на лечење у најмање рестриктивној околини, уз примену најмање рестриктивних и принудних медицинских поступака.

Особа са менталним сметњама има право на лечење које одговара њеној верској и културној припадности.

#### ***Право на приватност***

##### **Члан 9.**

Особа са менталним сметњама има право на приватност, у складу са њеним најбољим интересима.

#### ***Ограничење права особе са менталним сметњама***

##### **Члан 10.**

Права особе са менталним сметњама могу бити ограничена овим законом и другим законима, само у случају када је то неопходно да би се заштитило здравље или обезбедила сигурност саме особе са менталним сметњама или других особа.

Здравствени радници дужни су да организују примену медицинских мера и лечење особе са менталним сметњама тако да у најмањој могућој мери ограничавају њена права и слободе.

Нико не може бити присиљен на процену здравственог стања ради утврђивања постојања менталних сметњи, осим у случајевима и у поступку утврђеним законом.

### ***Право на остваривање грађанских и других права особе са менталним сметњама***

#### **Члан 11.**

Особа са менталним сметњама има право на остваривање грађанских, политичких, економских, социјалних и културних права, у складу са Уставом и законом.

Особа са менталним сметњама има право и на друга права утврђена законом којим се уређује област здравствене заштите и другим законима.

## **IV. ЗДРАВСТВЕНЕ УСТАНОВЕ ЗА ЛЕЧЕЊЕ ОСОБА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА**

### ***Врсте установа за лечење особа са менталним сметњама***

#### **Члан 12.**

Здравствене установе за лечење особа са менталним сметњама су психијатријске установе и домови здравља који обављају и делатност лечења особа са менталним сметњама.

Здравствене установе из става 1. овог члана могу образовати организационе јединице које ће обављати послове заштите менталног здравља у заједници.

Ближе за услове за образовање организационих јединица и обављање послова заштите менталног здравља у заједници, прописује министар надлежан за послове здравља.

### ***Лечење особа са менталним сметњама у здравственим установама***

### Члан 13.

Превенција менталних сметњи, нега, лечење и рехабилитација особа са менталним сметњама, првенствено се обавља у примарној здравственој заштити, увек када је то могуће.

Лечење у психијатријским установама спроводи се само када је то једини или најбољи начин да се обезбеди одговарајући медицински поступак.

### ***Вођење медицинске документације и евиденције***

### Члан 14.

Медицинска документација и евиденција особе са менталним сметњама води се у складу са законом којим се уређује вођење медицинске документације и евиденције.

### ***Индивидуални план лечења особе са менталним сметњама***

### Члан 15.

Лечење особе са менталним сметњама у здравственим установама из члана 12. овог закона, прилагођавају се свакој особи са менталним сметњама посебно, у зависности од медицинских индикација, и заснива се на индивидуалном плану лечења који утврђује и спроводи стручни тим здравствене установе, уз учешће особе са менталним сметњама увек када је то могуће односно њеног законског заступника.

Чланови уже породице особе са менталним сметњама увек су укључени у поступак лечења особе са менталним сметњама, осим ако би то неповољно утицало на лечење особе са менталним сметњама.

### ***Пристанак особе са менталним сметњама на медицинску меру***

### Члан 16.

Медицинска мера без сагласности претходно информисане особе са менталним сметњама може се спроводити само под условима утврђеним законом.

Особа са менталним сметњама која разуме природу, последице и ризик предложене медицинске мере, и која на основу тога може да донесе одлуку и изрази своју вољу, може се подвргнути медицинском поступку, само уз свој писмени пристанак.

Способност особе са менталним сметњама за давање пристанка на предложену медицинску меру процењује психијатар и налаз и мишљење о томе прилаже у медицинску документацију.

Способност доношења одлуке о престанку подразумева способност особе са менталним сметњама да разуме природу стања, сврху мере која јој се предлаже и последице давања или одбијања престанка на медицинску меру.

Особа из става 2. овог члана може захтевати да поступку давања престанка на предложеној медицинској мери буде присутна особа у коју има поверење.

Особа са менталним сметњама не може се одрећи права на давање или одбијање престанка.

### ***Опозив или одбијање престанка особе са менталним сметњама на медицинску меру***

#### **Члан 17.**

Престанак на предложеној медицинској мери из члана 16. овог закона може се опозвати у било које време, у писменој форми.

Особи са менталним сметњама која повлачи престанак на медицинску меру, морају се претходно објаснити последице престанка примењивања одређене медицинске мере.

Повлачење престанка на предложеној медицинској мери не производи правно дејство, уколико се испуне услови за примену поступка лечења без престанка особе са менталним сметњама.

#### **Члан 18.**

Особа са менталним сметњама која није способна да њој престанак на предложеној медицинској мери, јер не испуњава услове из члана 16. став 4. овог закона, може бити подвргнута медицинској мери, у складу са законом.

Дете или малолетна особа могу бити подвргнути медицинској мери, само под условима утврђеним законом.

Када престанак на предложеној медицинској мери даје законски заступник детета, малолетне особе или особе са менталним сметњама, психијатар је дужан да га информисе на начин и по поступку, у складу са законом.

### ***Поступак лечења особе са менталним сметњама без њеног престанка***

#### **Члан 19.**

Уколико особа са менталним сметњама није способна да њој престанак на предложеној поступку лечења, а нема законског заступника или нема услова да се

пристанак законског заступника прибави, може бити подвргнута медицинској мери без пристанка, ако је:

- 1) лечење неопходно да би се спречило значајно погоршање њеног здравственог стања;
- 2) медицинска мера усмерена ка поновном успостављању способности доношења одлуке о пристанку на предложеној медицинској мери;
- 3) предузимање медицинске мере без пристанка особе са менталним сметњама неопходно да би се спречило угрожавање живота и сигурности особе са менталним сметњама или живота и сигурности других особа.

Уколико особа са менталним сметњама нема законског заступника, здравствена установа мора да обавести надлежни орган старатељства и да предложи да се поведе поступак о одређивању законског заступника особи са менталним сметњама, у складу са одредбама закона којим се уређују породични односи.

Медицинска мера може се примењивати без пристанка особе са менталним сметњама, само док трају разлози из става 1. и 2. овог члана.

Одлука о предузимању медицинске мере без пристанка особе са менталним сметњама, доноси се на основу налаза и мишљења конзилијума здравствене установе.

О разлозима за лечење особе са менталним сметњама без пристанка из става 1. овог члана, здравствена установа дужна је, да без одлагања, обавести законског заступника особе са менталним сметњама и поучи га о праву на приговор, у складу са законом.

## **V. ДОБРОВОЉНИ СМЕШТАЈ ОСОБЕ СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА У ПСИХИЈАТРИЈСКУ УСТАНОВУ**

### ***Пристанак особе са менталним сметњама на болничко лечење***

#### **Члан 20.**

Особа са менталним сметњама која може да разуме сврху и последице смештаја у психијатријску установу и која је на основу тога способна да донесе одлуку о пристанку на смештај, може се, на сопствени захтев и уз писмени пристанак, сместити у психијатријску установу.

Пристанак на смештај у психијатријску установу особа са менталним сметњама даје у форми писмене изјаве у присуству психијатра, који је обавезан да у време давања пристанка утврди способност особе са менталним сметњама за давање пристанка на смештај, као и да писану изјаву о пристанку на смештај уложи у медицинску документацију.



Особа са менталним сметњама сместиће се у психијатријску установу уколико психијатар утврди да се ради о особи са менталним сметњама код које се побољшање стања, односно, повољан терапијски исход не може постићи лечењем изван психијатријске установе.

Особа са менталним сметњама, која није способна да ~~д~~ пристанак, може се сместити у психијатријску установу на захтев и уз писмени пристанак члана уже породице или законског заступника.

Дете, или малолетна особа са менталним сметњама, може се сместити у психијатријску установу уз писмени пристанак законског заступника.

У случају да психијатар сматра да законски заступник не поступа у најбољем интересу детета, малолетне особе са менталним сметњама или особе лишене пословне способности, психијатријска установа је дужна да о томе одмах обавести надлежни орган старатељства.

## **VI. ЗАДРЖАВАЊЕ БЕЗ ПРИСТАНКА И СМЕШТАЈ БЕЗ ПРИСТАНКА ОСОБЕ СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА У ПСИХИЈАТРИЈСКУ УСТАНОВУ**

### ***Разлози за задржавање без пристанка и смештај без пристанка особе са менталним сметњама***

#### Члан 21.

Особа са менталним сметњама за коју доктор медицине или психијатар процени да, услед својих менталних сметњи озбиљно и директно угрожава сопствени живот или здравље или сигурност, односно, живот или здравље или сигурност друге особе, може се сместити у психијатријску установу без свог пристанка, по поступку за задржавање без пристанка и смештај без пристанка, у складу са законом.

Особа са менталним сметњама или особа лишена пословне способности може се, из разлога наведених у ставу 1. овог члана, сместити у психијатријску установу и без пристанка њеног законског заступника, по поступку за задржавање без пристанка и смештај без пристанка, у складу са законом.

Особе из става 1. и 2. овог члана задржаће се без пристанка или сместити без пристанка у психијатријску установу, само у случају када је то једини начин да им се обезбеди неопходна медицинска мера и трајаће само док трају разлози за задржавање без пристанка или смештај без пристанка.

### ***Покретање поступка за задржавање без пристанка и смештај без пристанка особе са менталним сметњама***

## Члан 22.

Поступак за задржавање без пристанка и смештај без пристанка особе са менталним сметњама могу покренути чланови уже породице, орган старатељства, послодавац и здравствени радници, обавештавањем Министарства унутрашњих послова и хитне медицинске помоћи о угрожавајућем понашању особе са менталним сметњама.

Службена лица Министарства унутрашњих послова и здравствени радници хитне медицинске помоћи дужни су да без одлагања ту особу одведу у најближи дом здравља или завод за хитну медицинску помоћ.

Уколико доктор медицине дома здравља или завода за хитну медицинску помоћ процени, на основу прегледа, да је потребно стационарно лечење, упутиће без одлагања особу са менталним сметњама у психијатријску установу.

## Члан 23.

Психијатар који прими особу из члана 22. овог закона, дужан је да без одлагања изврши њен преглед, како би утврдио да ли постоје разлози за стационарно лечење те особе.

### ***Одлука о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама***

## Члан 24.

Када психијатар утврди да постоје разлози за присилно задржавање особе из члана 22. овог закона, дужан је да донесе одлуку о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама, која се са образложењем уписује у медицинску документацију.

Психијатар ће ту одлуку на пригодан начин саопштити особи са менталним сметњама задржаној без њеног пристанка и упознати је са разлозима и циљевима таквог задржавања, као и са њеним правима и дужностима, у складу са законом.

Наредног дана по пријему особе са менталним сметњама у психијатријску установу, конзилијум психијатријске установе одлучиће да ли ће се ова особа задржати на даљем болничком лечењу.

### ***Обавештење о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама***

## Члан 25.

Психијатријска установа која је задржала без пристанка особу са менталним сметњама из члана 22. овог закона, дужна је да у року од 48 сати од дана пријема особе са

менталним сметњама, достави надлежном суду на подручју на којем се налази психијатријска установа, обавештење о задржавању ове особе без пристанка, заједно са медицинском документацијом, као и образложење о разлозима задржавања без пристанка особе са менталним сметњама.

Психијатријска установа дужна је да обавештење о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама достави у року наведеном из става 1. овог члана законском заступнику особе са менталним сметњама и надлежном органу старатељства.

### ***Задржавање без пристанка добровољно смештене особе***

#### **Члан 26.**

Поступак прописан у члану 24. и 25. овог закона примењује се и на особу са менталним сметњама која се задржава без пристанка, у случају када је већ смештена у психијатријску установу уз свој пристанак, па тај пристанак опозове, али у међувремену наступе разлози који одговарају разлозима за смештај без пристанка особе са менталним сметњама.

Рок од 48 сати за достављање обавештења о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама и лекарске документације суду, почиње да тече од дана опозива пристанка.

Психијатријска установа дужна је да обавештење о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама из става 1. овог члана, достави и законском заступнику особе са менталним сметњама и надлежном органу старатељства.

### ***Надлежност суда***

#### **Члан 27.**

У поступцима смештаја без пристанка особе са менталним сметњама у психијатријску установу одлучује суд, према седишту психијатријске установе у којој је особа са менталним сметњама задржана без пристанка.

О одлучивању о смештају без пристанка особе са менталним сметњама примењују се одредбе закона којим се уређује ванпарнични поступак.

### ***Јавност рада***

#### **Члан 28.**

Поступак пред судом за задржавање без пристанка особе са менталним сметњама у психијатријску установу, затворен је за јавност.

Искључење јавности не односи се на законског заступника особе са менталним сметњама.

Суд може да допусти да расправи за смештај без пристанка особе са менталним сметњама, присуствују чланови конзилијума који су одлучивали о задржавању без пристанка те особе.

Суд може да допусти да расправи присуствују чланови уже породице особе са менталним сметњама, само уколико се томе она или њен законски заступник не противи.

***Поступак суда по сазнању о задржавању без пристанка  
особе са менталним сметњама***

**Члан 29.**

Суд је дужан да по пријему обавештења о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама у психијатријској установи, а најкасније у року од 30 дана, донесе решење да ли ће се то лице задржати у психијатријској установи, у року утврђеном законом којим се уређује закон о ванпарничном поступку.

**Члан 30.**

Кад суд одлучи да особи са менталним сметњама, која је задржана без пристанка, утврди оправданост задржавања и одлучи да буде и даље задржана у психијатријској установи, одредиће време задржавања, у складу законом којим се уређује ванпарнични поступак.

Психијатријска установа је дужна да суду доставља тромесечне извештаје о здравственом стању особе са менталним сметњама задржане без пристанка.

**Члан 31.**

Суд може, пре истека времена одређеног за задржавање особе са менталним сметњама у психијатријској установи, по службеној дужности или на предлог те особе, њеног законског заступника или психијатријске установе, да одлучи о пуштању те особе из психијатријске установе, ако утврди да се здравствено стање задржане особе са менталним сметњама побољшало у толикој мери да су престали разлози за даље задржавање без пристанка.

**Члан 32.**

Суд је дужан да пре доношења одлуке о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама или о отпусту ове особе из психијатријске установе, прибави писмени налаз и мишљење једног од психијатара са листе сталних судских вештака на околности да ли је задржавање без пристанка или отпуст из психијатријске установе, неопходан.

Суд је дужан, кад одлучује о задржавању без пристанка детета, односно малолетне особе или о њеном отпусту, да мишљење из става 1. овог члана прибави од специјалисте дечје психијатрије, увек када је то могуће.

Психијатар из ст. 1. и 2. овог члана, након што лично обави преглед особе са менталним сметњама, даје суду писмени налаз и мишљење о потреби задржавања без пристанка, односно о отпусту.

Пре доношења одлуке о задржавању без пристанка или о отпусту особе са менталним сметњама, суд може затражити обавештење и од надлежног органа старатељства и од других особа која могу дати податке који су од утицаја на одлуку о задржавању без пристанка или отпусту.

***Одлука о задржавању без пристанка или отпусту особе са менталним сметњама***

Члан 33.

Суд је дужан да донесе решење којим одлучује да ли ће особа са менталним сметњама и без своје сагласности и даље остати у психијатријској установи на лечењу или ће бити отпуштена из психијатријске установе.

Суд је дужан да у року од 8 дана од дана пријема обавештења о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама, донесе решење о задржавању без пристанка или ће бити отпуштена из психијатријске установе.

Суд је дужан да у решењу о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама одреди трајање задржавања без пристанка, које не сме бити дуже од 30 дана, рачунајући од дана када је психијатар донео одлуку о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама.

***Продужење задржавања у психијатријској установи без пристанка особе са менталним сметњама***

Члан 34.

Ако психијатријска установа утврди да особа са менталним сметњама, која је задржана без пристанка, треба и даље да остане на болничком лечењу и након истека трајања задржавања без пристанка одређеног у решењу суда, дужна је да пре истека рока одређеног у решењу суда, предложи суду да донесе ново решење о продужењу задржавања без пристанка.

Суд је дужан да о предлогу психијатријске установе о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама одлучи до истека рока одређеног решењем о задржавању без пристанка.

Суд може, решењем из става 1. овог члана, продужити задржавање без пристанка особе са менталним сметњама у психијатријској установи, у трајању до три месеца од дана истека времена одређеног решењем суда о задржавању без пристанка.

Свако даље задржавање без пристанка особе са менталним сметњама може се продужити решењем суда на време до шест месеци.

### ***Одлука о продуженом задржавању у психијатријској установи, без пристанка особе са менталним сметњама***

#### **Члан 35.**

Суд је дужан да донесе решење о продуженом задржавању у психијатријској установи, без пристанка особе са менталним сметњама, по истом поступку по коме је донео и прво решење о задржавању без пристанка.

Суд је дужан да решење о продуженом задржавању у психијатријској установи, без пристанка особе са менталним сметњама, донесе најкасније до истека претходно одређеног трајања времена задржавања без пристанка.

### ***Достављање одлуке суда о задржавању без пристанка***

#### **Члан 36.**

Суд је дужан да, без одлагања, решење о задржавању у психијатријској установи, без пристанка особе са менталним сметњама, достави особи са менталним сметњама, њеном законском заступнику, члану уже породице и надлежном органу старатељства и психијатријској установи у којој је особа са менталним сметњама задржана без пристанка.

### ***Поступак по жалби***

#### **Члан 37.**

Поступак по жалби спроводи се по одредбама закона којим се уређује ванпарнични поступак.

## **VII. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ ОСОБА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА У ПСИХИЈАТРИЈСКОЈ УСТАНОВИ**

### *Права и обавезе смештених особа са менталним сметњама у психијатријској установи*

#### Члан 38.

Свака особа са менталним сметњама која је смештена у психијатријску установу, има право да:

- 1) буде обавештена о разлозима и циљевима смештаја, сврси, природи, последицама, корисности и ризицима спровођења предложеног лечења, као и о идентитету и професионалном статусу здравствених радника и здравствених сарадника који учествују у поступку њеног лечења;
- 2) у време пријема, а касније на свој изричит захтев, буде упозната са својим правима и обавезама, као и да буде поучена о томе како може да их остварује;
- 3) активно учествује у планирању и спровођењу свога лечења, опоравка и ресоцијализације;
- 4) се радно оспособљава према општем или посебном програму за особе са менталним сметњама;
- 5) добије одговарајућу накнаду за рад у радно-терапијским пословима од којих психијатријска установа, у којој се налази на лечењу, остварује приходе;
- 6) подноси приговоре, у складу са законом којим се уређују права права пацијената;
- 7) без надзора и ограничења подноси захтеве, приговоре, жалбе и друге правне лекове надлежним правосудним, државним и другим органима;
- 8) се саветује се насамом са својим законским заступником;
- 9) се одмара, дружи са другим особама, бави рекреативним активностима, у складу са својим могућностима и да прима посете;
- 10) о свом трошку шаље и прима, уз пуну приватност, без надзора и ограничења, пошту, пакете, новине и да телефонира;
- 11) прати радио и телевизијске програме;
- 12) држи код себе предмете за личну употребу;

13) да учествује, по сопственом избору у верским активностима, у оквиру могућности које има психијатријска установа;

14) Да зависно од пола, буде смештена и да спава у одвојеним просторијама.

Остваривање права особе са менталним сметњама из става 1. овог члана, тач. 1), 2), 3), 6) и 7), у име особе са менталним сметњама може захтевати и њен законски заступник.

Особа са менталним сметњама је дужна да активно учествује у лечењу, према претходно договореном терапијском програму.

За време лечења и остваривања здравствене заштите, особа са менталним сметњама је дужна да се придржава општих аката психијатријске установе о условима боравка и понашању у њој.

Права из става 1. тач. 9), 10), 11), 12) и 13) овог члана могу се ограничити кад постоји основана сумња да особа са менталним сметњама намерава да прибави оружје или психоактивне контролисане супстанце, да се договара о бежању, да планира извршење кривичног дела, или кад то захтева здравствено стање особе са менталним сметњама.

## **VIII. ПОВЕРЉИВОСТ ПОДАТАКА О ЗДРАВСТВЕНОМ СТАЊУ ОСОБА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА**

### *Подаци о здравственом стању особе са менталним сметњама*

#### Члан 39.

Подаци о здравственом стању, односно подаци из медицинске документације особе са менталним сметњама, спадају у податке о личности и представљају нарочито осетљиве податке о личности, у складу са законом.

Податке из става 1. овог члана дужни су да чувају сви здравствени радници и здравствени сарадници који учествују у лечењу особе са менталним сметњама, као и друге особе запослене у здравственим установама, у складу са законом.

#### Члан 40.

Не сматра се одавањем података из медицинске документације особе са менталним сметњама:



- 1) откривање сазнања да особа са менталним сметњама припрема извршење кривичног дела;
- 2) откривање, покретање или вођење кривичног поступка за најтежа кривична дела, ако би кривични поступак био знатно успорен или би вођење поступка било онемогућено без откривања иначе заштићених података о личности;
- 3) ради заштите јавног здравља и сигурности;
- 4) ради спречавања излагања друге особе са менталним сметњама непосредној и озбиљној опасности за живот, сигурност или здравље, односно, ако би чување података битно угрозило живот или здравље те особе или друге особе са менталним сметњама.

### *Доступност медицинске документације и евиденције*

#### Члан 41.

Медицинска документација и евиденција о лечењу особе са менталним сметњама, доступна је суду за потребе поступка.

Медицинска евиденција и документација која се доставља суду ради вођења поступка, садржи само оне податке који су преко потребни за остваривање сврхе због које се захтева њено достављање.

### *Увид у медицинску документацију и евиденцију*

#### Члан 42.

Особа са менталним сметњама има право увида у своју медицинску документацију и евиденцију, у складу са законом.

### *Разговор са службеним лицима и другим стручним радницима*

#### Члан 43.

Психијатар може да одобри разговор особе са менталним сметњама, смештене у психијатријску установу, са службеним лицима Министарства унутрашњих послова и стручним радницима надлежног органа старатељства, само кад то дозвољава здравствено стање особе са менталним сметњама.

### **IX. ОТПУСТ ИЗ ПСИХИЈАТРИЈСКЕ УСТАНОВЕ**

#### *Отпуст*

#### Члан 44.

Поступак отпуста из психијатријске установе добровољно смештене особе са менталним сметњама, исти је као поступак отпуста других пацијената из других здравствених установа, осим у случају ако су настали разлози за задржавање без пристанка.

#### *Отпуст по одлуци суда*

#### Члан 45.

Особа са менталним сметњама, која је смештена без пристанка у психијатријску установу, отпустиће се из психијатријске установе истеком времена за такав смештај одређеног решењем суда.

Психијатријска установа може отпустити особу са менталним сметњама, која је смештена без свог пристанка у психијатријску установу, пре истека трајања времена таквог смештаја одређеног решењем суда, ако више не постоје разлози за задржавање без пристанка у психијатријској установи, уз претходно прибављену сагласност суда.

Суд може, и пре истека трајања времена смештаја у психијатријску установу без пристанка особе са менталним сметњама, да одлучи о отпусту, на захтев особе задржане без пристанка или њеног законског заступника, ако то дозвољава здравствено стање особе задржане без пристанка.

### **X. ПРИМЕНА ФИЗИЧКОГ СПУТАВАЊА И ИЗОЛАЦИЈЕ**

#### *Разлози за примену физичког спутавања и изолације*

#### Члан 46.

Физичко спутавање и изолација особе са менталним сметњама која је смештена у психијатријску установу, примениће се, изузетно, када је то једино средство да се особа са менталним сметњама спречи да својим понашањем озбиљно угрози сопствени живот и безбедност или живот и безбедност других особа.

Пре него што примени физичко спутавање и изолацију из става 1. овог члана, психијатар ће упозорити особу са менталним сметњама да ће се предузети мере физичког спутавања и изолације.

### ***Примена и трајање физичког спутавања и изолације***

#### **Члан 47.**

Физичко спутавање и изолација из члана 46. овог закона примениће се искључиво у мери и на начин преко потребан ради отклањања опасности изазване поступцима особе са менталним сметњама.

Ове мере могу трајати најкраће могуће време које је потребно да се оствари сврха из става 1. овог члана.

### ***Услови за примену физичког спутавања и изолације***

#### **Члан 48.**

Примена физичког спутавања и изолације особе са менталним сметњама дозвољена је у психијатријским установама које имају обезбеђене све услове за њену примену.

Ближе услове које морају да испуњавају психијатријске установе за примену физичког спутавања и изолације, прописује министар надлежан за послове здравља.

### ***Надлежност за доношење одлуке о физичком спутавању и изолацији***

#### **Члан 49.**

Одлуку о примени физичког спутавања и изолације особе са менталним сметњама, доноси психијатар и надзире њену примену.

Подаци о разлозима, начину, мерама и трајању примене физичког спутавања и изолације особе са менталним сметњама, као и име психијатра који је донео одлуку о њеној примени, обавезно се уписују у медицинску документацију.

Законски заступник особе са менталним сметњама мора се одмах обавестити о примени физичког спутавања и изолације.

## ***Праћење примене физичког спутавања и изолације***

### **Члан 50.**

У случају примене физичког спутавања и изолације, обавезно је праћење физичког и менталног стања особе са менталним сметњама од стране психијатра.

## ***Савладавање телесног отпора особе са менталним сметњама уз помоћ службених лица***

### **Члан 51.**

Овлашћена службена лица Министарства унутрашњих послова дужна су да, на позив здравственог радника, пруже помоћ при савладавању телесног отпора особе са менталним сметњама, али само док та особа пружа телесни отпор и док се не осигура збрињавање и отклањање непосредне опасности за ту особу.

## ***Помоћ службених лица***

### **Члан 52.**

Када постоји директна опасност да ће особа са менталним сметњама својим понашањем у психијатријској установи угрозити сопствени живот и безбедност или живот и безбедност друге особе, службена лица Министарства унутрашњих послова дужна су да, на позив здравствених радника психијатријске установе или хитне медицинске помоћи, хитно пруже одговарајућу помоћ.

## ***Поступак службених лица у случају бекства особе са менталним сметњама из психијатријске установе***

### **Члан 53.**

Овлашћена службена лица Министарства унутрашњих послова дужна су да, на основу пријаве психијатријске установе, усмене или писмене, пронађу и врате особу са менталним сметњама која је побегла из те установе.

## ***Позив службеним лицима***

### **Члан 54.**

Здравствени радник, који је упутио позив службеним лицима Министарства унутрашњих послова, дужан је да тај позив накнадно, у писаном облику, образложи и да то образложење уложи у медицинску документацију особе са менталним сметњама.

## **XI. ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ ЛЕЧЕЊА ОСОБА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА**

### ***Електроконвулзивно лечење особа са менталним сметњама***

#### **Члан 55.**

Електроконвулзивно лечење особа са менталним сметњама може се применити само ако су кумулативно испуне следећи услови:

- 1) ако је то у најбољем интересу особе са менталним сметњама, у односу на њено здравствено стање;
- 2) ако су претходно предузете све остале методе лечења;
- 3) уз информисани писмени пристанак особе са менталним сметњама над којом се спроводи лечење, или њеног законског заступника.

Примена електроконвулзивног лечења особе са менталним сметњама дозвољено је само уз претходну медијацију, односно, коришћење анестетика и миорелаксаната.

Примена електроконвулзивног лечења особе са менталним сметњама уписује се у медицинску документацију, заједно са писаним пристанком особе са менталним сметњама, односно њеног законског заступника.

Примена електроконвулзивног лечења деце забрањена је.

### ***Забрана примене психохирургије и стерилизације особа са менталним сметњама***

#### **Члан 56.**

Примена психохирургије и стерилизације у лечењу особа са менталним сметњама, забрањена је.

### ***Медицинска истраживања над особама са менталним сметњама***

#### **Члан 57.**

Медицинска истраживања над особама са менталним сметњама могу се вршити само на начин и по поступку, у складу са законом.

## **XII. ПОСТУПАК ПРЕМА ОСОБАМА СА МЕНТАЛНИМ СМЕТЊАМА, УЧИНИОЦИМА КРИВИЧНИХ ДЕЛА ИЛИ ПРЕКРШАЈА**

### ***Довођење на преглед особе са менталним сметњама од стране службених лица***

#### **Члан 58.**

Када овлашћена службена лица Министарства унутрашњих послова, приликом вршења своје дужности, основано посумњају да се ради о особи са менталним сметњама, а чије понашање представља опасност за ту особу или за друге особе, дужни су да, без одлагања, ту особу доведу у најближу здравствену установу, ради прегледа.

### ***Одлука о привременом задржавању особа са менталним сметњама***

#### **Члан 59.**

Када суд у кривичном или у прекршајном поступку утврди да је особа са менталним сметњама, у време када је учинила кривично дело, односно прекршај, била неурачунљива или битно смањено урачунљива, донеће одговарајућу одлуку, у складу са законом.

Особа са менталним сметњама из става 1. овог члана биће задржана без пристанка у психијатријској установи у коју је упути надлежни суд, сходно одредбама закона којим се уређује извршење кривичних санкција.

### ***Промењене околности у току издржавања казне особе са менталним сметњама***

#### **Члан 60.**

Кад се код особе, која се налази на издржавању казне затвора, утврди постојање менталне сметње, поступиће се у складу са одредбама закона којим се уређује извршење кривичних санкција.

Поступак према особи из става 1. овог члана, осим у погледу смештаја без пристанка, исти је као поступак према другим особама са менталним сметњама.

Поступак према особи из става 2. овог члана примениће се и на осуђено лице коме је, уз казну затвора, суд изрекао и меру безбедности обавезног психијатријског лечења за време издржавања те казне.

## ***Мера обавезног психијатријског лечења на слободи***

### **Члан 61.**

Мера обавезног психијатријског лечења на слободи особе са менталним сметњама примениће се на начин уређен одредбама закона којим се уређује извршење кривичних санкција, односно закона којим се уређује прекршајни поступак.

## **XIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ**

### ***Казне***

### **Члан 62.**

Новчаном казном од 100.000 до 500.000 динара, казниће се за прекршај психијатријска установа, ако:

- 1) особи са менталним сметњама ускраћује права из чл. 6. - 9. и 11.;
- 2) особу са менталним сметњама подвргне медицинској мери без њеног писменог пристанка, односно без сагласности законског заступника (члан 16.);
- 3) особу са менталним сметњама задржи у психијатријској установи супротно члану 22. овог закона;
- 4) о задржавању без пристанка особе са менталним сметњама не обавести надлежни суд у року од 48 сати од дана доношења одлуке о задржавању без пристанка (члан 25. став 1.);
- 5) не затражи од надлежног суда доношење решења о продуженом задржавању без пристанка особе са менталним сметњама (члан 34. став 1.);
- 6) повреди обавезу чувања нарочито осетљивих података о личности (члан 39.);
- 7) поступа са медицинском документацијом супротно одредбама чл. 41. и 42. овог закона;
- 8) не отпусти особу са менталним сметњама када му истекне време трајања задржавања без пристанка одређеног решењем надлежног суда (члан 45.);
- 9) у лечењу особе са менталним сметњама поступи супротно чл. 46-50. овог закона;
- 10) предузима медицинска истраживања особе са менталним сметњама супротно члану 57. овог закона.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у психијатријској установи новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара.

#### Члан 63.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се здравствени радник ако поступки супротно одредбама чл.16-18. овог закона.

Казном из става 1. овог члана казниће се здравствени радник, здравствени сарадник као и друга лица запослена у здравственој установи ако поступе супротно одредби члана 39. овог закона.

### **XIV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

#### ***Надлежност министра за послове здравља***

#### Члан 64.

Министар надлежан за послове здравља донеће прописе за спровођење овог закона, у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

#### ***Надзор над спровођењем закона***

#### Члан 65.

Надзор над спровођењем овог закона спроводи министарство надлежно за послове здравља.

#### ***Дужност здравствених установа***

#### Члан 66.

Здравствене установе, чија је делатност обављање послова здравствене заштите менталног здравља, ускладиће своје општа и друга акта у року од 18 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

#### ***Ступање на снагу***

#### Члан 67.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.



